

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ НАУКИ

ЄФРЕМОВА КАТЕРИНА ВІКТОРІВНА

кандидатка юридичних наук, старший науковий співробітник, доцентка кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0002-1917-9691

КОБИЛЬНИК ДМИТРО АНАТОЛІЙОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри податкового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0001-6777-7963

УДК 347.73

DOI 10.37772/2518-1718-2024-4(48)-1

ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ЦИФРОВИМИ АКТИВАМИ В ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті досліджено міжнародний досвід правового регулювання оподаткування операцій з цифровими активами на прикладі Франції та Німеччини. Проаналізовано чинні законодавчі підходи Європейського Союзу, зокрема Систему звітності про криптовалютні активи (CARF), Директиву зі змінами до правил ЄС щодо адміністративної співпраці у сфері оподаткування (DAC8), Регламент про ринки криптоактивів (MiCA), що надають чітке регулювання операцій з криптоактивами, захисту інвесторів та запобігання відмиванню коштів. Висвітлено особливості оподаткування цифрових активів у Німеччині, де застосовуються загальні норми податкового законодавства, та Франції, яка розробила детальні правила для обміну криптоактивів. Автори зазначають, що розробляючи механізм оподаткування операцій з цифровими активами, регулятори стикаються з непростим завданням у визначенні та досягненні балансу між сприянням цифровим фінансовим інноваціям при забезпеченні фінансової стабільності, протидії відмиванню доходів, отриманих незаконним шляхом, та захисту інвесторів.

Висновки статті включають рекомендації щодо адаптації ефективних підходів ЄС до української податкової системи з метою створення прозорого правового середовища для операцій з цифровими активами та захисту інтересів інвесторів.

Важливою складовою ефективного регулювання визначено диференційовані податкові ставки та перехідні періоди, які дозволяють ринку адаптуватися до нових умов. Україна може використовувати ці інструменти для стимулювання легалізації та прозорості операцій з цифровими активами, створивши гнучке та адаптивне законодавство, яке буде відповідати сучасним вимогам ринку цифрових активів.

Ключові слова: цифрові (віртуальні) активи, криптовалюти, оподаткування операцій з цифровими активами, фінансова стійкість, MiCA.

Постановка проблеми. З розвитком цифрових технологій та стрімким зростанням ринку цифрових активів перед державами постає важливе завдання формування ефективних механізмів оподаткування операцій з цими активами. 2024 рік стає переломним моментом для глобального регулювання у цій сфері.

Відповідно до Програмного звіту щодо регулювання цифрових активів Світового економічного форуму за жовтень 2024 року загальна ринкова капіталізація криптовалют (лише одного з видів цифрових активів) оцінювалася у 2,01 трлн доларів США, а стейблкоїни складали 8,5% цього ринку, що становить

171 млрд доларів США станом на початок вересня 2024 року [1].

У країнах Європейського Союзу цій сфері приділено значну. Введення регуляторних ініціатив щодо цифрових активів дозволяє створювати прозору правову основу для ефективної фіскальної політики, що сприяє залученню інвестицій та розвитку інноваційних технологій.

На прикладі ЄС можна простежити різноманітні правові підходи до оподаткування операцій з цифровими активами, що включають як спроби уніфікації, так і відображення національних особливостей країн-членів. Це формує цікаве правове поле для аналізу, особливо в контексті впровадження нових підходів до оподаткування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання правової природи та розвитку віртуальних активів досліджувались такими вітчизняними вченими, як: А. А. Кудь, М. П. Кучерявенко, Є. М. Смичок, А. С. Овчаренко. Щодо внесків вітчизняних учених у досліджувану площину міжнародного досвіду оподаткування цифрових активів, то слід відзначити таких науковців: Л. В. Товкун, С. О. Грицай, І. М. Козак, О. Ю. Акименко. Проте, незважаючи на численні напрацювання науковців у цій сфері, оподаткування операцій з цифровими активами є актуальною проблемою, яка потребує аналізу міжнародного досвіду для визначення найефективніших практик для України.

Метою статті є аналіз міжнародного досвіду правового регулювання оподаткування операцій з цифровими активами та доходів від них в ЄС (на прикладі Франції та Німеччини) та обґрунтування вибору ефективних підходів до удосконалення вітчизняної системи оподаткування в цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Європейський Союз є одним із найбільших ринків із передовим регулюванням цифрових активів. Досліджуючи досвід оподаткування операцій з цифровими активами країн ЄС, необхідно звернути увагу на ті, які мають схожі з Україною підходи до правового регулювання криптовалют. Наприклад, Німеччина немає спеціальної нормативно-правової бази для визначення правового статусу цифрових активів. Замість цього в ній застосовується загальний режим фінансового регулювання, який включає закони про боротьбу з відмиванням коштів, банківську діяльність, ринки капіталу, фінансові послуги та інші закони, які визначають криптоактиви як цифрове представлення вартості [2]. У Франції цифрові активи так само являють собою цифрове визначення вартості, не мають статусу валюти, але приймаються фізичними та юридичними особами як засіб обміну і можуть бути передані, збережені або продані в електронному вигляді (Закон РАСТЕ «Про розвиток та трансформа-

цію компаній» № 2019-486 від 22.05.2019 р.) [3]. В Україні правовий статус цифрових активів визначено в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-IX (у редакції від 01.01.2024 р.) як «цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або передавати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей» [4].

У 2023 році ЄС завершив формування комплексного регулювання ринків криптоактивів – Регламент Markets in Crypto-assets (MiCA), важливу частину цифрової фінансової стратегії ЄС, який забезпечує правову чіткість щодо конфіденційності, безпеки та прозорості цифрових активів, яка не включає незамінні токени (NFT) і децентралізовані цифрові активи. Регламент, що набрав чинності з 30 червня 2024 року для стейблкоїнів і повністю вступить в силу до кінця 2024 року, має на меті гармонізацію правил між державами-членами, замінюючи існуючі національні закони, тоді як імплементація делегована відповідним юрисдикційним органам [5]. Регламент MiCA став головним європейським документом, який регламентує ринок криптоактивів, визначаючи основні терміни, види цифрових активів, перелік послуг, єдині правила для випуску, допуску до торгівлі та інших операцій з цифровими активами, а також вимоги до постачальників таких послуг. Цей документ зосереджується на захисті інвесторів і цілісності ринку, в першу чергу визначаючи вимоги до постачальників послуг криптоактивів (CASP) і певних типів токенів.

Важливо розрізняти цифрові активи, які підпадають під дію Регламенту MiCA, і фінансові інструменти в цифровій формі, які підпадають під чинне законодавство щодо цінних паперів (наприклад, Директива про ринки фінансових інструментів – MiFID). Закон ЄС про цифрову операційну стійкість (DORA) [6] і пілотний режим DLT, що почав діяти з 23 березня 2023 року, забезпечують правову базу для торгівлі та розрахунків за іншими цифровими активами відповідно до MiFID II [7], сприяючи транскордонному розширенню та пом'якшуючи регуляторний арбітраж.

Таким чином, основними видами цифрових активів, визначеними Регламентом MiCA, є: 1) криптоактиви як «цифрове представлення вартості або прав, які можуть передаватися та зберігатися електронним способом, використовуючи технологію розподіленого реєстру або аналогічну технологію» [8]. Прикладами є Bitcoin, Ethereum та інші; 2) Електронні гроші-токени (e-money tokens) визначені як цифрові активи, що представляють собою вимогу до

емітента, емітовані зобов'язаннями приймати їх як засіб платежу, які в першу чергу використовуються як засіб обміну та стабільно прив'язані до вартості фіатних валют (Stablecoins, прив'язані до вартості долара США або євро); 3) токени, прив'язані до активів (asset-referenced tokens) (наприклад, валюти, сировина або криптоактиви) для стабілізації їх вартості; 4) інші цифрові активи, які не підпадають під категорії електронних грошей-токенів чи токенів, прив'язаних до активів, але які також використовуються в криптовалютній екосистемі. Наприклад, Utility токени, які надають доступ до товарів або послуг, що пропонуються емітентом, та Security токени, які мають характеристики фінансових інструментів, таких як акції або облигації [9].

Класифікація послуг з віртуальними активами за МіСА відбувається за 9 видами: зберігання та адміністрування криптоактивів від імені третіх осіб; функціонування торговельного майданчика для віртуальних активів; обмін віртуальних активів на грошові кошти; обмін криптовалют одна на одну; розміщення віртуальних активів; надання послуг з переказу від імені третіх осіб; отримання і передача замовлень на віртуальні активи від імені третіх осіб; надання консультацій щодо віртуальних активів та діяльність з управління портфелем криптоактивів [8].

Слід наголосити, що серед такої великої кількості операцій з цифровими активами оподаткуванню підлягають лише п'ять видів: майнінг, продаж криптовалют за фіатні валюти, обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи, розрахунки за товари та послуги, а також приріст ринкової вартості [9].

Регулювання оподаткування операцій з цифровими активами в ЄС здійснюється на основі загальних принципів, встановлених європейськими інституціями, зокрема Європейською комісією, Європейським парламентом, Європейським центральним банком та Європейським управлінням з цінних паперів та ринків (ESMA). Одним з ключових документів, що регулюють ринок цифрових активів у ЄС, є Регламент про ринки криптоактивів (MiCA).

Також слід підкреслити спрямованість європейського регулювання на протидію відмиванню грошей, для чого у 2021 році ЄС представив кілька пропозицій для посилення захисту, включаючи створення нової організації під назвою Управління з боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (AMLA) [10]. 8 грудня 2022 р. Європейська комісія розробила нові правила податкової прозорості для всіх постачальників послуг, які сприяють транзакціям з криптоактивами для клієнтів, які є резидентами Європейського Союзу. Ці правила доповнюють Регламент MiCA і правила боротьби з відмиванням грошей AML/KYC (Anti-Money Laundering / Know Your Customer). Пропозиція має форму по-

правки до Директиви про адміністративне співробітництво (DAC), узгоджується з Ініціативою ОЕСР щодо Системи звітності про криптовалютні активи (Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard, CARF [11]) і поправки до Загального стандарту звітності ОЕСР (CRS) [12]. До цього часу податкові органи ЄС не мали необхідної інформації для моніторингу доходів, отриманих від використання криптоактивів, що істотно обмежувало їхню здатність забезпечити ефективну сплату податків. Проте, лише 17 жовтня 2023 року Рада ЄС ухвалила Директиву зі змінами до правил ЄС щодо адміністративної співпраці у сфері оподаткування (DAC8) [13]. Директива набула чинності 13 листопада 2023 року. Як правило, держави-члени мають час до 31 грудня 2025 року для перенесення правил Директиви до свого національного законодавства. Але для деяких правил Директиви існують більш тривалі терміни впровадження (стаття 2 Директиви 2023/2226).

Водночас, кожна країна-член ЄС може мати свої особливості в оподаткуванні цифрових активів, що враховують національне законодавство та податкову політику. Доцільним видається розглянути практику оподаткування операцій з цифровими активами Німеччини і Франції через однаковий підхід до визначення правового статусу віртуальних активів з Україною, як цифрового вираження вартості.

Щодо оподаткування операцій з цифровими активами Німеччини, необхідно зазначити, що термін «цифровий актив» не представлений у законодавчій базі країни, натомість використовується термін «криптоактив» («Kryptowerte») для позначення одного з типів фінансових інструментів відповідно до пункту 1 (11) абз 1 German Banking Act (Kreditwesengesetz, KWG) [14]. Відповідно до позиції Федеральної служби фінансового нагляду Німеччини (BaFin) термін «криптоактиви» визначено як «цифрове представлення вартості, яке не було випущено та не гарантовано центральним банком або державним органом; він не має юридичного статусу валюти чи грошей, але на підставі угоди чи фактичної практики приймається фізичними чи юридичними особами як засіб обміну чи платежу або служить для інвестиційних цілей; його можна передавати, зберігати та торгувати електронними засобами» [15].

У Німеччині немає спеціальної нормативно-правової бази для регулювання операцій з цифровими активами, тому вони підлягають оподаткуванню відповідно до загального податкового законодавства, це стосується двох основних типів податків, а саме податку на додану вартість (ПДВ) і податку на прибуток.

У випадку ПДВ важливу роль відіграє рішення Європейського суду від 2015 року, що тлумачить

Директиву Ради 2006/112/EC50, згідно з яким, операції з обміну криптовалюти на традиційні валюти і навпаки діють як платні послуги, і тому повинні бути звільнені від ПДВ [16]. Федеральне міністерство фінансів Німеччини (BMF) виконало рішення Європейського суду і підтримало цю позицію у своєму листі від 27 лютого 2018 р. На його думку, «транзакції можна порівняти зі звичайним обміном валюти, обмін звичайної валюти на валюту-токени та навпаки, тому вони звільняються від ПДВ відповідно до розділу 4 абз. 8 літ. b Закон про ПДВ, який слід тлумачити відповідно до Директиви про ПДВ. Однак звільнення від сплати ПДВ не поширюється на віртуальні ігрові гроші (так звані ігрові валюти або внутрішньоігрові валюти, особливо в онлайн-іграх), оскільки ці валюти не є засобом платежу в розумінні Директиви про ПДВ» [17]. Що стосується оподаткування ПДВ майнінгу, то послуги, які надають майнери, не є об'єктом оподаткування ПДВ через відсутність конкретного обміну послугами.

Приріст капіталу може підлягати оподаткуванню або як частина доходу від торгівлі (розділ 15 абз. 1, п. 2 Закону про податок на прибуток ФРН (Einkommensteuergesetz), або як частина доходу від приватних операцій з продажу (розділ 23 «Правочини приватного продажу» закону Einkommensteuergesetz § 23 Private Veräußerungsgeschäfte) [18]. Точна класифікація залежить від технічних обставин окремого випадку. Тому доходи від операцій з криптовалютами підлягають оподаткуванню з урахуванням кількох правил: якщо фізична особа володіє криптовалютами більше року, дохід від їх продажу не оподатковується. Якщо термін володіння приватними активами не перевищує року, але отриманий дохід становить менше 600 євро, податки також не стягуються. Такий підхід створює сприятливі умови для довгострокових інвестицій власників криптовалют, які не зацікавлені в отриманні спекулятивного доходу від короткострокових операцій.

Щодо правового забезпечення оподаткування операцій з цифровими активами Франції, необхідно зазначити, що французьке законодавство не розглядає криптовалюту як законний платіжний засіб. Крім того, на думку Центрального Банку Франції, термін «криптовалюта» є оманливим і має бути замінений поняттям «криптоактиви», оскільки мова не йде про валюти як такі [19]. Проте цей варіант назви так і не представлений у законодавчих актах. Щоб адаптуватися до останніх ринкових тенденцій, французька держава вирішила створити повну законодавчу базу для регулювання цифрових активів та пов'язаних з ними питань, розробивши Закон «Про розвиток та трансформацію компаній» (Закон РАСТЕ) [3]. Крім того, створення повного правового регулювання вимагало значного перегляду нормативної бази, аж до

принципів бухгалтерського обліку (Autorité des normes comptables (ANC) Regulation No. 2018-07 of 10 December 2018). Зміни торкнулися і оподаткування ПДВ та податку на доходи фізичних осіб.

Так, регулювання податку на додану вартість у Франції ґрунтується так само, як і в Німеччині, спираючись на рішення Суду ЄС у справі C-264/1490 та його тлумачення Директиви 2006/112/EC91. У результаті операції з криптовалютою звільняються від ПДВ.

Що стосується податку на прибуток, зазначимо, що до 2019 року Франція була однією з найменш привабливих юрисдикцій для користувачів криптовалюти в ЄС, оскільки індивідуальні інвестори повинні були сплачувати до 60% отриманого прибутку. А у 2019 році до Загального податкового кодексу Франції було додано статтю, яка визначає правила оподаткування цифрових активів (стаття 150 VH bis) та визначає, що обмін криптовалюти на криптовалюту не підлягає оподаткуванню, а приріст капіталу в сумі не більше 305 євро за звітний рік звільняється від податків [20]. Стягнення податку відкладається до тих пір, поки криптовалюта не буде продана на законних підставах або використана для закупівлі товарів і послуг, що спрощує податковий облік і звітність. Ставка податку на прибуток була знижена до фіксованої ставки податку в 30%, що включає 12,8% податку на прибуток і 17,2% соціальних зборів [20]. Проте, слід звернути увагу, що цей варіант стосується лише осіб, які займаються нерегулярним продажем цифрових активів. Якщо говорити про професійну діяльність, то дохід від операцій з криптовалютою враховується разом з іншими доходами фізичної особи та оподатковується за прогресивною ставкою від 0% до 45% [21].

Аналіз оподаткування операцій з цифровими активами в окремих державах ЄС дозволяє зробити певні висновки щодо ключових відмінностей існуючих підходів. Так, у контексті ПДВ бачимо, що законодавство Німеччини і Франції однаково спирається на рішення Суду ЄС у справі C-264/1490 і звільняє від ПДВ операції з цифровими активами у всіх країнах. Однак у випадку податку на прибуток можна простежити суттєву різницю між законодавством Німеччини і Франції. У Німеччині продаж криптовалюту враховується разом з усіма індивідуальними доходами, що безпосередньо впливає на кінцеву прогресивну ставку податку. У Франції такий варіант можливий лише за умови визнання торгівлі криптовалютою професійною діяльністю фізичної особи.

Висновки. Порівняльний аналіз підходів до оподаткування операцій з цифровими активами в різних країнах Європейського Союзу показує, що ЄС завдяки впровадженню Регламенту MiCA та

DAC8, забезпечує чіткі та прозорі правила для оподаткування прибутку, отриманого від операцій з цифровими активами, що сприяє правовій визначеності та стабільності ринку. Розробляючи механізм оподаткування операцій з цифровими активами, регулятори стикаються з непростим завданням у визначенні та досягненні балансу між сприянням цифровим фінансовим інноваціям при забезпеченні фінансової стабільності, протидії відмиванню доходів, отриманих незаконним шляхом, та захисту інвесторів. Важливою складовою ефективного ре-

гулювання є диференційовані податкові ставки та перехідні періоди, які дозволяють ринку адаптуватися до нових умов.

Україна може використовувати ці інструменти для стимулювання легалізації та прозорості операцій з цифровими активами, створивши гнучке та адаптивне законодавство, яке буде відповідати сучасним вимогам ринку цифрових активів. Впровадження найкращих практик з інших юрисдикцій допоможе зменшити ризики та забезпечити конкурентоспроможність українського ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Digital Assets Regulation: Insights from Jurisdictional Approaches. Insight report. World Economic Forum. October 2024. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Digital_Assets_Regulation_2024.pdf.
2. Berberich M., Wohlfarth T., Tönningsen G. Chapter 9: Germany. *The virtual currency regulation review: fourth edition*. in M. S. Sackheim, N. A. Howell (eds). Law Business Research Ltd, 2021. P. 112–132. URL: <https://leplex.it/foto-articoli/217/varie/Italy.pdf>.
3. LOI n°2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises (1). NOR : ECOT1810669L. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038496102/>.
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
5. Shah P. Europe's blossoming admiration for crypto. *CME Group*. 17 March, 2024. URL: <https://www.cmegroup.com/articles/2024/europes-blossoming-admiration-for-crypto.html>.
6. European Insurance and Occupational Pensions Authority. Digital Operational Resilience Act (DORA). 30 July, 2024. URL: https://www.eiopa.europa.eu/digital-operational-resilience-act-dora_en.
7. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU (recast). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0065>.
8. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>.
9. НКЦПФР про оподаткування криптовалют в Україні та зміни до закону про віртуальні активи. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. 17.01.2023. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/nktsprfr-pro-opodatkovannia-kryptovaliut-v-ukraini-ta-zminy-do-zakonu-pro-virtualni-aktyvy-interv-iu/>.
10. Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package. European Commission : Proposal for a directive. European Commission. 20 July 2021. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_en.
11. International Standards for Automatic Exchange of Information in Tax Matters. Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard. OECD, 2022. DOI: <https://doi.org/10.1787/896d79d1-en>.
12. Taxation: New transparency rules require service providers to report crypto-asset transactions. European Commission. 8 December, 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7513.
13. Council Directive (EU) 2023/2226 of 17 October 2023 amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2226/oj>.
14. Banking Act of the Federal Republic of Germany (Kreditwesengesetz, KWG). Neugefasst durch Bek. v. 9.9.1998 I 2776; zuletzt geändert durch Art. 6 G v. 22.12.2023 I Nr. 411. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/kredwgf/BJNR008810961.html>.
15. Guidance notice – guidelines concerning the statutory definition of crypto custody business (section 1 (1a) sentence 2 no. 6 of the German Banking Act (Kreditwesengesetz – KWG). BaFin, 2020. URL: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/mb_200302_kryptoverwahrsgeschaefte_en.html.
16. Case C-264/14. Skatteverket v David Hedqvist. Common system of value added tax (VAT). 2015. ECR I-498. URL: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-264/14>.

17. BMF, 2018. Umsatzsteuerliche Behandlung von Bitcoin und anderen sog. Virtuellen währungen, Letter of 27 February 2018, III C 3 – S 7160-b/13/10001.
18. Einkommensteuergesetz. In der Fassung der Bekanntmachung vom 08.10.2009 (BGBl. I S. 3366, ber. S. 3862). Bundesgesetzblatt Jahrgang 2009 Teil I Nr. 68, ausgegeben zu Bonn am 13. Oktober 2009. URL: www.bundesanzeiger-verlag.de.
19. Banque de France. L'émergence du bitcoin et autres crypto-actifs: enjeux, risques et perspectives. 2018. URL: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/focus-16_2018_03_05_fr.pdf.
20. Code général des impôts. Version en vigueur au 03 août 2024. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577/.
21. Kuzhelko K. Taxation of individuals holding cryptocurrencies in Europe. Comparative analysis of Germany, France and Italy. *Master Thesis*. Uppsala University, 2022. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1664749/FULLTEXT01.pdf>.

REFERENCES

1. World Economic Forum. (2024, October). *Digital Assets Regulation: Insights from Jurisdictional Approaches*. Insight report. Retrieved from: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Digital_Assets_Regulation_2024.pdf.
2. Berberich, M., Wohlfarth, T., & Tönningsen, G. (2021). Chapter 9: Germany. In M. S. Sackheim & N. A. Howell (Eds.). *The virtual currency regulation review: Fourth edition* (pp. 112–132). Law Business Research Ltd. Retrieved from: <https://leplex.it/foto-articoli/217/varie/Italy.pdf>
3. LOI n°2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises (1). NOR : ECOT1810669L. Retrieved from: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038496102/> [in French].
4. Law of Ukraine On Preventing and Counteracting Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing the Proliferation of Weapons of Mass Destruction, No. 361-IX (2019, December 6). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian].
5. Shah, P. (2024, March 17). Europe's blossoming admiration for crypto. *CME Group*. Retrieved from: <https://www.cmegroup.com/articles/2024/europes-blossoming-admiration-for-crypto.html>.
6. European Insurance and Occupational Pensions Authority. (2024, July 30). *Digital Operational Resilience Act (DORA)*. Retrieved from: https://www.eiopa.europa.eu/digital-operational-resilience-act-dora_en.
7. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU (recast). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0065>.
8. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>.
9. National Commission on Securities and Stock Market (2023, January 17). *NSSMC on Cryptocurrency Taxation in Ukraine and Amendments to the Law on Virtual Assets*. Retrieved from: <https://www.nssmc.gov.ua/nktsprfr-propodatkuwannia-kryptovaliut-v-ukraini-ta-zminy-do-zakonu-pro-virtualni-aktyvy-interv-ju/> [in Ukrainian].
10. European Commission. (2021, July 20). *Anti-money laundering and countering the financing of terrorism legislative package* [Proposal for a directive]. European Commission. Retrieved from: https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_en.
11. OECD. (2022). *International Standards for Automatic Exchange of Information in Tax Matters: Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard*. DOI: <https://doi.org/10.1787/896d79d1-en>.
12. European Commission. (2022, December 8). *Taxation: New transparency rules require service providers to report crypto-asset transactions*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7513.
13. Council Directive (EU) 2023/2226 of 17 October 2023 amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation. Retrieved from: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2226/oj>.
14. *Banking Act of the Federal Republic of Germany (Kreditwesengesetz, KWG)*. Neugefasst durch Bek. v. 9.9.1998 I 2776; zuletzt geändert durch Art. 6 G v. 22.12.2023 I Nr. 411. Retrieved from: <https://www.gesetze-im-internet.de/kredwg/BJNR008810961.html> [in German].
15. BaFin (2020). *Guidance notice – guidelines concerning the statutory definition of crypto custody business (section 1 (1a) sentence 2 no. 6 of the German Banking Act (Kreditwesengesetz – KWG)*. Retrieved from: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/mb_200302_kryptoverwahrgeschaef_en.html.

16. *Case C-264/14. Skatteverket v David Hedqvist. Common system of value added tax (VAT)*. 2015. ECR I-498. Retrieved from: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-264/14>.
17. BMF. (2018, February 27). *Umsatzsteuerliche Behandlung von Bitcoin und anderen sog. Virtuellen währungen*. Letter No. III C 3 – S 7160-b/13/10001. [in German].
18. *Einkommensteuergesetz*. In der Fassung der Bekanntmachung vom 08.10.2009 (BGBl. I S. 3366, ber. S. 3862). (2009, October 13). *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Retrieved from: www.bundesanzeiger-verlag.de [in German].
19. Banque de France. (2018). *L'émergence du bitcoin et autres crypto-actifs: enjeux, risques et perspectives*. Retrieved from: https://publications.banque-france.fr/sites/default/files/medias/documents/focus-16_2018_03_05_fr.pdf [in French].
20. Code général des impôts. Version en vigueur au 03 août 2024. Retrieved from: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577/ [in French].
21. Kuzhelko, K. (2022). *Taxation of individuals holding cryptocurrencies in Europe: Comparative analysis of Germany, France and Italy*. Master's thesis. Uppsala University. Retrieved from: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1664749/FULLTEXT01.pdf>.

YEFREMOVA KATERYNA

PhD in Law, Senior Researcher, Associate Professor of the Department of Financial Law
of the Yaroslav Mudryi National Law University

KOBYLNIK DMYTRO

2nd PhD in Law, Professor, Head of the Department of Tax Law
of the Yaroslav Mudryi National Law University

LEGAL APPROACHES TO TAXATION OF TRANSACTIONS WITH DIGITAL ASSETS IN THE EU: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Problem setting. With the development of digital technologies and the rapid growth of the digital asset market, governments face the important task of developing effective mechanisms for taxing transactions with these assets. The year 2024 is a turning point for global regulation in this area. In the European Union, this area has received considerable attention. The introduction of regulatory initiatives on digital assets allows for a transparent legal framework for an effective fiscal policy that promotes investment and the development of innovative technologies. The example of the EU shows various legal approaches to the taxation of transactions with digital assets, including both attempts at unification and reflection of the national peculiarities of the member states.

Analyses of recent researches and publications. Certain issues of the legal nature and development of virtual assets have been studied by such national scholars as: A. Kud, M. Kucheriavenko, E. Smychok, A. Ovcharenko. With regard to the contributions of domestic scholars to the studied area of international experience in taxation of digital assets, the following scholars should be noted: L. V. Tovkun, S. O. Hrytsai, I. M. Kozak, O. Y. Akimenko. However, despite the numerous developments of scholars in this area, the taxation of transactions with digital assets is an urgent problem that requires an analysis of international experience to determine the most effective practices for Ukraine.

Purpose of research is to analyze the international experience of legal regulation of taxation of transactions with digital assets and income from them in the EU (on the example of France and Germany) and to justify the choice of effective approaches to improving the national taxation system in this area.

Article's main body. The article examines the international experience of legal regulation of taxation of transactions with digital assets on the example of France and Germany. The author analyses the current legislative approaches of the European Union, in particular, the Markets in Crypto Assets Regulation (MiCA), which provides clear regulation of transactions with crypto assets, investor protection and prevention of money laundering. The article also highlights the peculiarities of taxation of digital assets in Germany, where general tax legislation applies, and France, which has developed detailed rules for the exchange of crypto assets.

Conclusions and prospects for the development. The conclusions of the article include recommendations for adapting effective EU approaches to the Ukrainian tax system in order to create a transparent legal environment for digital asset transactions and protect the interests of investors.

A comparative analysis of approaches to the taxation of digital asset transactions in different EU countries shows that the EU, through the implementation of the MiCA and DAC8, provides clear and transparent rules for the taxation of profits derived from digital asset transactions, which contributes to legal certainty and market stability. Differentiated tax rates and transitional periods that allow the market to adapt to new conditions are an important part of effective regulation.

Key words: digital (virtual) assets, cryptocurrencies, taxation of transactions with digital assets, financial stability, MiCA.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Єфремова К. В., Кобильнік Д. А. Правові підходи до оподаткування операцій з цифровими активами в ЄС: досвід для України. *Право та інновації*. 2024. № 4 (48). С. 7-14.